

Suomen kielen ja
kirjallisuuden
pedagogiikka

POMM1083

Annakaisa Lehtonen
annakaisa.a.lehtonen@jyu.fi
annakaisa.a.lehtonen@gmail.com

Infoa

- KPTA1209 Esi- ja alkuopetuksen pedagogiikkaa: tulee luokan ja vakan opiskelijoille (3.vuoden syksyllä)
- Erkoille ei siis kurssia ole 😞 Tartu ihmeessä KÄTS-moduulitehtävään!

- Moduulitehtävien esittelyä viimeisellä kerralla (20.11.)
 - ryhmissä aihealueittain
 - alustus (jotain visuaalista) + keskustelun johtaminen (n. 15 min per ryhmä)

Lue tekstiä ohjeen mukaan

- 1) Katso tekstin kuvaa. Mistä luulet, että tekstissä on kyse?
- 2) Juttele kaverin kanssa: Milloin olet viimeksi saanut rokotteen? Mitä muistat lapsuuden rokotustilanteista: pelottiko, sattuiiko?
- 3) Lue tekstin otsikko. Mistä taudista artikkelissa on kyse? Mikä on artikkelin näkökulma (= mitä tautiin liittyen käsitellään)?
- 4) Oletko sairastanut vesirokon? Milloin? Mitä muistat siitä?
- 5) Artikkelisi käsittelee vesirokkorokotuksia. Miettikää yhdessä parin kanssa, mihin kysymyksiin haluaisitte saada vastauksia tekstistä.
- 6) Parista toinen lukee kappaleet 1-4. Selitä parille omin sanoin, mistä kappaleissa on kyse. (*Älä lue suoraan / laita paperi pois tms.*)
- 7) Parista toinen lukee loput artikkelista. Selitä parille omin sanoin, mitä ongelmia rokotusasiassa vielä kuitenkin on.
- 8) Selvittäkää, mitä tarkoittavat käsitteet: *rokotusohjelma, rokotuskattavuus, laumasuoja*
- 9) Jutelkaa: Tunnetteko ketään, joka olisi sairastanut vesirokon aikuisena? Millainen tauti se oli?
- 10) Saitteko vastaukset aiemmin miettiminne kysymyksiin? Mistä voisitte saada aiheesta lisätietoa?
- 11) Etsikää tekstistä kohta, jossa kerrotaan, kuinka iso osa lapsista on saanut vesirokkorokotteen. Kuinka moni siis ei ole saanut? Pohtikaa: Miksi jotkut ihmiset eivät halua rokottaa lapsiaan?
- 12) Ottakaa selvää, mitä muita rokotuksia kuuluu rokoteohjelmaan Suomessa.

Lue tekstiä ohjeen mukaan

(ennen lukemista, lukemisen aikana, lukemisen jälkeen)

- 1) Katso tekstin kuvaa. Mistä luulet, että tekstissä on kyse?
- 2) Juttele kaverin kanssa: Milloin olet viimeksi saanut rokotteen? Mitä muistat lapsuuden rokotustilanteista: pelottiko, sattuiiko?
- 3) Lue tekstin otsikko. Mistä taudista artikkelissa on kyse? Mikä on artikkelin näkökulma (= mitä tautiin liittyen käsitellään)?
- 4) Oletko sairastanut vesirokon? Milloin? Mitä muistat siitä?
- 5) Artikkelisi käsittelee vesirokkorokotuksia. Miettikää yhdessä parin kanssa, mihin kysymyksiin haluaisitte saada vastauksia tekstistä.
- 6) Parista toinen lukee kappaleet 1-4. Selitä parille omin sanoin, mistä kappaleissa on kyse. (*Älä lue suoraan / laita paperi pois tms.*)
- 7) Parista toinen lukee loput artikkelista. Selitä parille omin sanoin, mitä ongelmia rokotusasiassa vielä kuitenkin on.
- 8) Selvittäkää, mitä tarkoittavat käsitteet: *rokotusohjelma, rokotuskattavuus, laumasuoja*
- 9) Jutelkaa: Tunnetteko ketään, joka olisi sairastanut vesirokon aikuisena? Millainen tauti se oli?
- 10) Saitteko vastaukset aiemmin miettiminne kysymyksiin? Mistä voisitte saada aiheesta lisätietoa?
- 11) Etsikää tekstistä kohta, jossa kerrotaan, kuinka iso osa lapsista on saanut vesirokkorokotteen. Kuinka moni siis ei ole saanut? Pohtikaa: Miksi jotkut ihmiset eivät halua rokottaa lapsiaan?
- 12) Ottakaa selvää, mitä muita rokotuksia kuuluu rokoteohjelmaan Suomessa.

Luetun ymmärtämistä tukevia strategioita

- Ennakointi ja aiemman tiedon aktivointi
- Selventäminen (vaikeat käsitteet)
- Yhteyksien luominen omaan elämään
- Tiivistäminen ja yhteenvedon tekeminen: pääasioiden hahmottaminen
- Uudelleen muotoilu (asioiden kertominen omin sanoin)

Aktiivinen ote lukemiseen

1. Ennen lukemista
2. Lukemisen aikana
3. Lukemisen jälkeen

- Epäolennaisen poistaminen ja tekstikriittisyys
- Kysymysten tekeminen
- Takaisin palaminen
- Päätelmien tekeminen
- Alleviivaus
- Tukisanalistan käyttäminen
- Ajatus- ja käsitekartat

Oma teksti: esittele vieruskaverille

Miksi valitsit juuri kyseisen tekstin?

Millaista lukutaitoa ymmärtäminen vaatii?

Millaista maailmantietoa ymmärtäminen vaatii?

Mikä on tekstin tärkein sisältö ("must know")?

Tekstilaji

- Mikä tekstilaji on kyseessä? Mistä tunnistat tekstilajin (tekstilajipiirteet)?

Tekstilaji

= samanlaisten tekstien yhteiset ominaisuudet

- viestinnälliset tavoitteet
- tekstuaaliset rakenteet
- kielelliset piirteet

Kysymyksiä tekstin avaamiseksi / kriittisen lukutaidon ydinkysymyksiä

Tekstin taustoja

- Miksi teksti on tuotettu, mikä tehtävä tekstillä on (viihdyttää, tiedottaa, vaikuttaa, ohjeistaa, myydä...)?
- Kuka tekstin on tuottanut? Miten? Missä se on julkaistu?
- Ketä varten teksti on tuotettu? Kuka sitä käyttää, mihin ja miten?
- Missä törmää samanlaisiin teksteihin?
- Millaisia tarkoitusperiä tekstillä on? Kenen etuja se palvelee?

Tekstin rakenteita

- Miten teksti rakentuu? Mistä osista se koostuu?
- Mihin tekstin sisältö perustuu?
 - kokemuksiin, faktoihin, mielipiteisiin, näkemyksiin, tulkintoihin?
- Mitä tekstissä kerrotaan ja mitä jätetään kertomatta? Millainen tieto puuttuu, ja miksi se on jätetty pois? Mistä löydät täydennystä tietoihin?
- Millaisen roolin teksti antaa kirjoittajalle ja lukijalle? (muodollinen-epämuodollinen, läheinen-etäinen, tunteisuus-asiakeskeisyys...)
- Miten kirjoittaja suhtautuu esittämäänsä asiaan?
 - asenteet, varmuusasteet...

Tavoitteet OPSissa (3.-6.lk)

Tekstien tulkitseminen		
T5 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan	S2	L1, L4, L5
T6 opastaa oppilasta kehittämään monimuotoisten tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan sekä edistämään ajattelutaitojaan	S2	L1, L2, L4, L5
T7 ohjata oppilasta tiedonhankintaan, monipuolisten tiedonlähteiden käyttöön ja tiedon luotettavuuden arviointiin	S2	L1, L4, L5
T8 kannustaa oppilasta kehittämään kirjallisuudentuntemusta ja kiinnostustaan lapsille ja nuorille tarkoitettua kirjallisuutta, media- ja muita tekstejä kohtaan, luomalla mahdollisuuksia myönteisiin lukukokemuksiin ja -elämyksiin, tiedonhalun tyydyttämiseen sekä lukukokemusten jakamiseen, myös monimediaisissa ympäristöissä	S2	L1, L4, L5

Suunnittele tehtäviä tuomaasi tekstiin

- Miten voisit käyttää tuomaasi tekstiä äidinkielen opetuksessa? Suunnittele 1-3 lukutaitoa ja tekstin tulkintaa harjoituttavaa tehtävää.
- Pidä mielessäsi
 - **OPSin tavoitteet** (yksikin osatavoite riittää)
 - **erilaiset lukijat ja lukemisen tasot**
 - **lukustrategiat** (ennen, jälkeen, lukemisen aikana)
 - **kriittisen lukutaidon ydinkysymykset**

Palauta tehtävät Pedanetin palautuskansioon (Lukutaito ja tekstien tulkinta) ja käy tutustumassa muiden suunnittelemiin tehtäviin!